

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

ZALECENIA

RADA

ZALECENIE RADY

z dnia 15 marca 2018 r.

w sprawie europejskich ram jakości i skuteczności przygotowania zawodowego

(2018/C 153/01)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności art. 166 ust. 4 i art. 292 w związku z art. 153 ust. 2 i art. 153 ust. 1 lit. b),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Skuteczne i charakteryzujące się dobrą jakością przygotowanie zawodowe, które prowadzi do połączenia umiejętności związanych z pracą, doświadczenia zawodowego i uczenia się opartego na pracy, a także kompetencji kluczowych, ułatwia młodym ludziom wejście na rynek pracy, a osobom dorosłym – rozwój kariery zawodowej i przejście do etapu zatrudnienia. Jest ono elementem systemów kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) i wspólnie z innymi ścieżkami uczenia się opartego na pracy czy ścieżkami kształcenia zawodowego.
- (2) Dobrze zaprojektowane programy przygotowania zawodowego przynoszą korzyści zarówno pracodawcom, jak i osobom uczącym się oraz wzmacniają powiązanie świata pracy ze światem kształcenia i szkolenia. Wysokie standardy jakości pozwalają uniknąć sytuacji, w której przygotowanie zawodowe jest ukierunkowane na stanowiska wymagające niskich kwalifikacji i dostarcza szkolenia słabej jakości, co szkodzi reputacji przygotowania zawodowego. Oprócz oferowania ścieżki ku doskonałości dobre jakościowo przygotowanie zawodowe może również przyczynić się do wzmacniania aktywnego obywatelstwa i włączenia społecznego poprzez integrowanie na rynku pracy osób z różnych środowisk społecznych i o różnych doświadczeniach osobistych.
- (3) Skuteczne i charakteryzujące się dobrą jakością przygotowanie zawodowe jest opracowywane w ramach ustrukturyzowanych partnerstw obejmujących wszystkich właściwych interesariuszy, w tym w szczególności partnerów społecznych, przedsiębiorstwa, podmioty pośredniczące, takie jak izby przemysłowe, handlowe i rzemieślnicze, organizacje zawodowe i sektorowe, instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego, organizacje młodzieżowe i rodzicielskie, jak również władze lokalne, regionalne i krajowe. Od 2013 r. Komisja we współpracy z państwami członkowskimi oraz właściwymi interesariuszami propaguje dostępność, jakość i wizerunek przygotowania zawodowego za pośrednictwem europejskiego sojuszu na rzecz przygotowania zawodowego, co jak dotąd zaowocowało udostępnieniem ponad 700 000 ofert przygotowania zawodowego, staży lub pierwszego zatrudnienia. Dzięki inicjatywom podjętym przez przedsiębiorstwa, takim jak Europejski pakt na rzecz młodzieży, udostępnia się więcej ofert i pomaga propagować partnerstwa między światem biznesu i edukacji w całej Unii.
- (4) Europejscy międzysektorowi partnerzy społeczni zebrali dane dotyczące jakości i opłacalności przygotowania zawodowego, z początku prowadząc równoległe prace, następnie zaś we wspólnym oświadczeniu „Ku wspólnej wizji przygotowania zawodowego” z czerwca 2016 r., które stanowiło podstawę wydania opinii w sprawie „Wspólnej wizji dotyczącej jakości i skuteczności przygotowania zawodowego i uczenia się opartego na pracy”, przyjętej 2 grudnia 2016 r. przez Komitet Doradczy ds. Szkolenia Zawodowego.
- (5) W celu zapewnienia jeszcze głębszego i szerszego zaangażowania interesariuszy Komisja zorganizowała dwuetapowe wysłuchania, 30 marca i 7 czerwca 2017 r., z udziałem europejskich międzysektorowych i sektorowych partnerów społecznych oraz izb handlowych, przemysłowych i rzemieślniczych.

- (6) Europejskie ramy kwalifikacji (ERK), które ustanowiono w 2008 r., a następnie zmieniono w 2017 r. ⁽¹⁾, zwiążają przejrzystość, porównywalność i możliwości przenoszenia kwalifikacji obywateli, w tym uczniów zawodu.
- (7) Poprzez zalecenie Rady z 18 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET) ⁽²⁾ stworzono punkt odniesienia mający pomóc państwom członkowskim promować i monitorować ciągłe doskonalenie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego.
- (8) W Europejskiej karcie jakości staży i przygotowania zawodowego z 2012 r. Europejskie Forum Młodzieży zaapelowało do europejskich państw, instytucji oraz partnerów społecznych o ustanowienie lub wzmocnienie ram prawnych zapewniania jakości przygotowania zawodowego.
- (9) W zaleceniu Rady z 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży ⁽³⁾ zaleca się państwom członkowskim zapewnienie, aby wszyscy młodzi ludzie w wieku poniżej 25 roku życia w terminie czterech miesięcy od uzyskania statusu osoby bezrobotnej lub zakończenia kształcenia formalnego otrzymali dobrej jakości ofertę pracy, dalszego kształcenia, przygotowania zawodowego lub stażu.
- (10) Europejscy partnerzy społeczni, Komisja Europejska i litewska prezydencja Rady Unii Europejskiej we Wspólnej deklaracji ustanawiającej europejski sojusz na rzecz przygotowania zawodowego z 2 lipca 2013 r. zobowiązali się przyczynić do dostępności, jakości i atrakcyjności przygotowania zawodowego.
- (11) W oświadczeniu Rady w sprawie europejskiego sojuszu na rzecz przygotowania zawodowego z 15 października 2013 r. odnotowano, że należy przyczynić się do skuteczności i atrakcyjności programów przygotowania zawodowego, dostosowując je do kilku wspólnych zasad.
- (12) W zaleceniu Rady w sprawie ram jakości staży ⁽⁴⁾, przyjętym 10 marca 2014 r., ustanowiono szereg zasad mających na celu poprawę jakości staży poza systemem formalnego kształcenia i szkolenia.
- (13) W ramach procesu kopenhaskiego na rzecz europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego, w konkluzjach z Rygi z 22 czerwca 2015 r., zatwierdzonych przez ministrów odpowiedzialnych za kształcenie i szkolenie zawodowe, ustalono, że uczenie się oparte na pracy we wszystkich jego formach, ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania zawodowego, i opracowanie mechanizmów zapewniania jakości staną się dwoma z pięciu priorytetów europejskich w okresie 2015–2020.
- (14) Grupa robocza ds. kształcenia i szkolenia zawodowego działająca w strategicznych ramach europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) w trakcie swojego mandatu w latach 2014–2015 opracowała 20 zasad przewodnich na rzecz wysokiej wydajności przygotowania zawodowego i uczenia się opartego na pracy.
- (15) W swoim sprawozdaniu z 4 marca 2016 r. w sprawie programu Erasmus + i innych narzędzi wspomagania mobilności w kształceniu i szkoleniu zawodowym – podejścia zakładającego uczenie się przez całe życie Parlament Europejski wezwał do przyjęcia środków służących zapewnieniu norm jakości przygotowania zawodowego.
- (16) W rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/589 ⁽⁵⁾ przewidziano, że od maja 2018 r. oferty przygotowania zawodowego odbywającego się na podstawie umowy o pracę mogą być ogłaszane na portalu EURES – Europejskim Portalu Mobilności Zawodowej.
- (17) W komunikacie z 10 czerwca 2016 r. w sprawie Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności Komisja podkreśliła swoje wsparcie dla partnerów społecznych w dalszym wykorzystaniu wyników ich wspólnych projektów, na przykład w ustaleniu ram jakości przygotowania zawodowego.
- (18) W komunikacie Komisji pt. „Inwestowanie w młodzież Europy” z 7 grudnia 2016 r. ⁽⁶⁾ wezwano do podjęcia nowych starań na rzecz wsparcia młodych ludzi i zapewnienia im możliwie najlepszego startu życiowego poprzez inwestowanie w wiedzę, umiejętności i doświadczenie młodych ludzi, pomaganie im w znalezieniu pierwszej pracy lub w szkoleniu prowadzącym do jej uzyskania. Ma to na celu wsparcie młodych ludzi w wykorzystywaniu szans, pomyślnej integracji społecznej, stawaniu się aktywnymi obywatelami oraz w odnoszeniu sukcesów zawodowych, w tym dzięki ramom jakości określającym podstawowe zasady programów przygotowania zawodowego.
- (19) W deklaracji rzymskiej z 25 marca 2017 r. zawarto zobowiązanie do działań na rzecz Unii, w której młodzi ludzie mają dostęp do kształcenia i szkolenia najwyższej jakości i mogą uczyć się i znajdować zatrudnienie na całym kontynencie.

⁽¹⁾ Dz.U. C 189 z 15.6.2017, s. 15.

⁽²⁾ Dz.U. C 155 z 8.7.2009, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. C 120 z 26.4.2013, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 88 z 27.3.2014, s. 1.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 107 z 22.4.2016, s. 1.

⁽⁶⁾ COM(2016) 940 final.

- (20) Europejski filar praw socjalnych proklamowany 17 listopada 2017 r. definiuje szereg zasad, by wspierać sprawiedliwe i sprawnie funkcjonujące rynki pracy i systemy bezpieczeństwa socjalnego, w tym prawo do włączających, charakteryzujących się dobrą jakością kształcenia i szkolenia. Celem tej inicjatywy jest zapewnienie umiejętności potrzebnych na rynku pracy i umiejętności pozwalających uczestniczyć w życiu społeczeństwa.
- (21) Wniosek Komisji dotyczący zalecenia Rady w sprawie monitorowania losów absolwentów przyjęty 30 maja 2017 r. ma na celu zwiększenie dostępności jakościowych i ilościowych informacji na temat tego, co absolwenci, w tym uczniowie zawodu, robią po ukończeniu kształcenia i szkolenia.
- (22) Przygotowanie zawodowe otrzymuje wsparcie z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (2014–2020), w szczególności z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERFR), a także z programu Erasmus +, unijnego Programu na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME), programu Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI), a także Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.
- (23) Niedawno Parlament Europejski i interesariusze wezwali Komisję do zwiększenia długoterminowej mobilności uczniów zawodu w całej UE poprzez zapewnienie młodym ludziom możliwości rozwijania zarówno umiejętności przydatnych w danym zawodzie, jak i kompetencji kluczowych. Komisja odpowiedziała na to wezwanie, wprowadzając w programie Erasmus + nowe działanie zwane Erasmus Pro, którego szczególnym zadaniem jest wspieranie dłuższych staży zawodowych za granicą.
- (24) W swoich sprawozdaniach na temat gwarancji dla młodzieży z 2015 r. i 2017 r. Europejski Trybunał Obrachunkowy zaleca, by Komisja opracowała kryteria jakości w odniesieniu do przygotowania zawodowego i innych ofert wspieranych w ramach tej inicjatywy.
- (25) Wspólne rozumienie pojęcia skutecznego i charakteryzującego się dobrą jakością przygotowania zawodowego wśród państw członkowskich pomaga im działać na rzecz reform i modernizacji systemów przygotowania zawodowego, które zapewniają doskonałą ścieżkę uczenia się i kariery zawodowej. Wspólne rozumienie tej kwestii przyczynia się do zwiększenia wzajemnego zaufania, a tym samym ułatwia transgraniczną mobilność uczniów zawodu.
- (26) Ogólny cel niniejszego zalecenia polega na tym, by zwiększyć zatrudnialność uczniów zawodu oraz umożliwić im rozwój osobisty, a także przyczynić się do tworzenia wysoko wykwalifikowanej siły roboczej o odpowiednich umiejętnościach, sprawnie dopasowującej się do potrzeb rynku pracy.
- (27) Celem szczegółowym jest zapewnienie spójnych ram dla przygotowania zawodowego w oparciu o wspólne rozumienie tego, co stanowi o jego jakości i skuteczności, biorąc pod uwagę różnorodność systemów i tradycji kształcenia i szkolenia zawodowego w poszczególnych państwach członkowskich.
- (28) Niniejsze zalecenie nie wpływa na kompetencje państw członkowskich w zakresie utrzymania lub ustanowienia bardziej rozbudowanych, w stosunku do zalecanych w niniejszym dokumencie, przepisów dotyczących przygotowania zawodowego ani w zakresie utrzymywania i rozwijania innych form uczenia się opartego na pracy lub kształcenia i szkolenia zawodowego spoza zakresu niniejszego zalecenia i stosowania wobec nich, w całości lub częściowo, przedstawionych poniżej kryteriów.

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

Państwa członkowskie powinny, zgodnie z ustawodawstwem krajowym i w ścisłej współpracy z interesariuszami, zapewnić, aby programy przygotowania zawodowego odpowiadały potrzebom rynku pracy i przynosiły korzyści zarówno osobom uczącym się, jak i pracodawcom, w oparciu o określone poniżej kryteria jakości i skuteczności przygotowania zawodowego.

Do celów niniejszego zalecenia i bez uszczerbku dla terminologii krajowej pod pojęciem przygotowania zawodowego rozumie się programy formalnego kształcenia i szkolenia zawodowego, które:

- a) łączą naukę w instytucjach kształcenia lub szkolenia ze znacznym komponentem uczenia się opartego na pracy w przedsiębiorstwach i innych miejscach pracy;
- b) prowadzą do uzyskania kwalifikacji uznawanych w skali kraju;
- c) opierają się na umowie definiującej prawa i obowiązki ucznia zawodu, pracodawcy, a w stosownych przypadkach, instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego; oraz
- d) zapewniają uczniowi zawodu wynagrodzenie pieniężne lub inny rodzaj wynagrodzenia za komponent uczenia się opartego na pracy.

Kryteria dotyczące warunków uczenia się i warunków pracy

Umowa w formie pisemnej

1. Przed rozpoczęciem przygotowania zawodowego powinna zostać zawarta pisemna umowa definiująca prawa i obowiązki ucznia zawodu, pracodawcy, a w stosownych przypadkach, instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego, w zakresie warunków uczenia się i warunków pracy.

Efekty uczenia się

2. Pracodawcy i instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego oraz, w stosownych przypadkach, związki zawodowe, powinni uzgodnić zapewnienie zestawu kompleksowych efektów uczenia się określonych zgodnie z ustawodawstwem krajowym. Należy zadbać o równowagę między umiejętnościami związanymi z danym stanowiskiem, wiedzą i kompetencjami kluczowymi dla uczenia się przez całe życie, wspierając zarówno rozwój osobisty uczniów zawodu, jak i możliwości ich rozwoju zawodowego przez całe życie, tak by mogli dostosowywać się do zmieniających się modeli kariery zawodowej.

Wsparcie pedagogiczne

3. Wewnątrz przedsiębiorstw powinni zostać wyznaczeni szkoleniowcy, których zadaniem powinna być ścisła współpraca z instytucjami kształcenia i szkolenia zawodowego i nauczycielami, tak aby dostarczać wsparcia uczniom zawodu oraz zapewniać wzajemne i regularne przekazywanie informacji zwrotnych. Nauczyciele, szkoleniowcy i mentorzy, zwłaszcza w mikroprzedsiębiorstwach oraz małych i średnich przedsiębiorstwach, powinni otrzymywać wsparcie w zakresie podnoszenia swoich umiejętności, wiedzy i kompetencji, tak by mogli szkolić uczniów zawodu zgodnie z najnowszymi metodami nauczania i szkolenia oraz potrzebami rynku pracy.

Komponent dotyczący miejsca pracy

4. Znaczna część przygotowania zawodowego, czyli co najmniej połowa, powinna odbywać się w miejscu pracy, a tam gdzie to możliwe część tego komponentu powinna być możliwa do zrealizowania za granicą. Przy uwzględnieniu różnorodności systemów krajowych celem jest stopniowe uzyskiwanie takiego udziału uczenia się opartego na pracy w ramach przygotowania zawodowego.

Wynagrodzenie pieniężne lub inny rodzaj wynagrodzenia

5. Uczniowie zawodu powinni otrzymywać wynagrodzenie pieniężne lub inny rodzaj wynagrodzenia, zgodnie z wymogami krajowymi lub sektorowymi bądź układami zbiorowymi, gdy takie istnieją, i z uwzględnieniem uzgodnień dotyczących podziału kosztów między pracodawcami i władzami publicznymi.

Ochrona socjalna

6. Uczniowie zawodu powinni być uprawnieni do ochrony socjalnej, w tym do niezbędnego ubezpieczenia zgodnie z ustawodawstwem krajowym.

Warunki pracy, warunki zdrowia i bezpieczeństwa

7. W przyjmującym miejscu pracy powinny być spełnione odpowiednie zasady i przepisy dotyczące warunków pracy, w szczególności w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa.

Kryteria dotyczące warunków ramowych

Ramy regulacyjne

8. Powinny istnieć jasne i spójne ramy regulacyjne oparte na uczciwym i sprawiedliwym podejściu partnerskim, w tym na zorganizowanym i przejrzystym dialogu wszystkich interesariuszy. Dla przedsiębiorstw i miejsc pracy oferujących przygotowanie zawodowe może to oznaczać konieczność przejścia procedur akredytacji lub poddania się innym środkom zapewniania jakości.

Zaangażowanie partnerów społecznych

9. Partnerzy społeczni, w tym, w stosownych przypadkach, na poziomie sektorowym, lub podmioty pośredniczące powinni być zaangażowani w projektowanie programów przygotowania zawodowego, zarządzanie nimi i ich wdrażanie, zgodnie z krajowymi systemami w zakresie stosunków pracy i praktykami w dziedzinie kształcenia i szkolenia.

Wsparcie dla przedsiębiorstw

10. Należy przewidzieć wsparcie finansowe lub niefinansowe, zwłaszcza dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, umożliwiające firmom oferowanie racjonalnego pod względem kosztów przygotowania zawodowego, z uwzględnieniem w stosownych przypadkach uzgodnień dotyczących podziału kosztów między pracodawcami i władzami publicznymi.

Elastyczne ścieżki kształcenia i mobilność

11. Z myślą o ułatwieniu dostępu warunki uczestnictwa w przygotowaniu zawodowym powinny uwzględniać uczenie się pozaformalne i nieformalne lub, w stosownych przypadkach, ukończenie programów przygotowawczych. Kwalifikacje uzyskane poprzez przygotowanie zawodowe powinny zostać włączone do krajowych ram kwalifikacji odniesionych do europejskich ram kwalifikacji (ERK) ⁽¹⁾. Przygotowanie zawodowe powinno pozwalać na dostęp do innych możliwości uczenia się, w tym na wyższych poziomach kształcenia i szkolenia, do ścieżek kariery lub, w stosownych przypadkach, umożliwiać akumulację jednostek efektów uczenia się. Transnarodowa mobilność uczniów zawodu, w ramach miejsca pracy lub instytucji kształcenia i szkolenia, powinna być stopniowo propagowana jako element kwalifikacji zdobywanych w ramach przygotowania zawodowego.

Poradnictwo zawodowe i działania informacyjne

12. Przed rozpoczęciem przygotowania zawodowego i w jego trakcie należy zapewnić osobom uczącym się poradnictwo zawodowe, opiekę mentora i wsparcie, by zadbać o osiągnięcie pozytywnych wyników, zapobiegać wczesnemu przerywaniu takiego przygotowania i zmniejszyć skalę tego zjawiska, a także by wspierać osoby uczące się w ponownym włączeniu się w odpowiednie ścieżki kształcenia i szkolenia. Przygotowanie zawodowe powinno być propagowane poprzez szeroko zakrojone działania informacyjne jako atrakcyjna ścieżka uczenia się.

Przejrzystość

13. Należy zapewnić przejrzystość ofert przygotowania zawodowego w obrębie państw członkowskich i między państwami członkowskimi oraz dostęp do nich, m.in. przy wsparciu publicznych i prywatnych służb zatrudnienia, a także innych odpowiednich organów, a w stosownych przypadkach, za pomocą unijnych narzędzi, takich jak EURES, jak przewidują przepisy rozporządzenia o EURES.

Zapewnianie jakości i monitorowanie losów uczniów zawodu

14. Należy stosować podejścia służące zapewnieniu jakości, uwzględniające europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET) ⁽²⁾, w tym proces umożliwiający przeprowadzenie prawidłowej i rzetelnej oceny efektów uczenia się. Należy starać się monitorować zatrudnienie i przebieg kariery uczniów zawodu, przy poszanowaniu krajowych i europejskich przepisów ochrony danych.

Wdrożenie na szczeblu krajowym

W zakresie niniejszego zalecenia w celu jego wdrożenia państwa członkowskie powinny:

15. Propagować zaangażowanie partnerów społecznych w opracowywanie przygotowania zawodowego, zarządzanie nim i jego wdrażanie, zgodnie z krajowymi systemami w zakresie stosunków pracy i praktykami w dziedzinie kształcenia i szkolenia.
16. Zapewnić równy dostęp do programów przygotowania zawodowego, propagować równowagę płci i zwalczać dyskryminację w tych programach.
17. Zawrzeć odpowiednie środki wykonawcze w krajowych programach reform w ramach europejskiego semestru.
18. Uwzględnić niniejsze ramy przy korzystaniu z unijnych funduszy i instrumentów wspierających przygotowanie zawodowe.

Komisja powinna zapewnić niezbędne wsparcie, w tym poprzez następujące działania:

Usługi wsparcia

19. Opracowanie zestawu usług wsparcia na rzecz wymiany wiedzy, tworzenia sieci kontaktów i wzajemnego uczenia się w celu wspomagania państw członkowskich i właściwych interesariuszy we wdrażaniu programów przygotowania zawodowego zgodnie z niniejszymi ramami. Wsparciem tym należy objąć dalsze potrzeby szkoleniowe nauczycieli i instruktorów kształcenia i szkolenia zawodowego związane z innowacjami cyfrowymi w przygotowaniu zawodowym.

Działania informacyjne

20. Propagowanie doskonałości i atrakcyjności przygotowania zawodowego, a także pozytywnego wizerunku wśród młodych ludzi, ich rodzin i pracodawców, poprzez kampanie informacyjne, takie jak Europejski Tydzień Umiejętności Zawodowych.

⁽¹⁾ Dz.U. C 189 z 15.6.2017, s. 15.

⁽²⁾ Dz.U. C 155 z 8.7.2009, s. 1.

Finansowanie

21. Wsparcie wdrożenia niniejszego zalecenia poprzez odpowiednie finansowanie ze środków unijnych, zgodnie z odnośnymi ramami prawnymi.

Dalsze działania

22. Monitorowanie wdrażania niniejszego zalecenia, przy wsparciu trójstronnego Komitetu Doradczego ds. Szkolenia Zawodowego, w oparciu o istniejące instrumenty monitorowania wykorzystywane w ramach europejskiego semestru.
  23. W terminie trzech lat od daty przyjęcia niniejszych ram przedłożenie Radzie sprawozdania w sprawie ich wdrożenia.
-